

Становище

от проф.д-р Иванка Данева, НБУ,

научно направление 3.8. „Икономика”, Департамент „Икономика”

член на Научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” в област на висшето образование 3., „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.8. Икономика (световно стопанство и международни икономически отношения-международн финанси и международна търговия), обнародван в Държавен вестник, бр.38 от 24.04.2020 год., съгласно решение на АС на НБУ

Със Заповед на Ректора на НБУ № 3-РК-221/17.06.2020 год. за утвърждаване на Научно жури по конкурса за академичната длъжност „Доцент”, издадена на основание решение на АС № 10/16.06.2020 год., съм определена за член на Научното жури по процедура за конкурса за академичната длъжност доцент в професионално направление 3.8. Икономика (международн търговия). С решение на първото заседание на журито от 08.07.2020 г. съм задължена да изгответя становище по конкурса.

Формата и съдържанието на настоящото становище са съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБългария, Правилникът за неговото прилагане и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

За участие в конкурса след изтичане на законовия срок е подал документи, отговарящи на изискванията на ЗРАСРБ, един кандидат, а именно гл.ас.д-р Иrena Петрова Николова.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на НБУ за заемане на академичната длъжност „доцент”

Представената документация отговаря на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Наредбата за развитие на академичния състав на НБУ.

От приложената таблица за минималноизискуемите точки, произтичащи от ЗРАСРБ и Наредбата за развитие на академичния състав на НБУ е видно, че гл.ас. д-р Иrena Петрова Николова ги превишава както по показателите от ЗРАСРБ, така и по допълнителните, но задължителни за НБУ показатели. Общийят брой точки на кандидата по показателите за оценка (950т.) надхвърля значително необходимия минимален праг за допустимост до публично обявена конкурсна процедура. (570т.).



След докторантура и защита на дисертация на тема „Управление на валутния риск в нефинансова компания” в НБУ кандидатът придобива образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Световното стопанство и международни икономически отношения”, Диплома № 24/14.09.2012 година. Това е основание да се потвърди, че гл. ас. Николова изпълнява изискванията на чл. 24, ал 1, т.1 от ЗРАСРБ и чл. 53, ал. 1, т.1 от ППЗРАСРБ за заемането на академичната длъжност „доцент”.

Академичната кариера на д-р Николова включва трудов стаж по основно трудово правоотношение като асистент и главен асистент в НБУ. Следователно, кандидатът изпълнява изискванията на чл. 24, ал. 1, т. 2, б.”а” от ЗРАСРБ и чл. 53, ал. 1, т. 2, б.”а” от ППЗРАСРБ за участие в конкурса за „доцент”.

Представеният списък на трудовете за участие в конкурса включва 20 заглавия, като наукометричната им характеристика включва следните групи:

- + хабилитационен монографичен труд;
- + статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове - 17 броя;
- + студии, публикувани в нереферирани научни издания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 2 броя;

Всички представени за рецензиране научни трудове са самостоятелни публикации. Две на брой са публикациите на английски език в наши и чуждестранни списания.

II. Изследователска дейност и резултати

Научните интереси на кандидата са насочени основно в областта на международната икономика и бизнес. В по-конкретен план, изследванията са по проблеми на: икономическите рискове (финансов риск, валутен риск, глобални икономически рискове); влиянието на преките чуждестранни инвестиции върху корпоративния финансов мениджмънт и икономическия растеж; въздействието на присъединяването на България към ЕС (фондове на ЕС на България, усвояване и контрол на средствата, инструментите на кохезионната политика на ЕС), регуляцията на общата търговска политика в ЕС и др.; факторинг (по време на криза, при малки и средни предприятия в международния бизнес); икономиката на нашата страна след кризата в Еврозоната; външна търговия на България (след 1989 г., инновационни модели, експортна политика след присъединяването към ЕС и други).

1. Оценка на монографичния труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Хабилитационният труд на кандидата е със заглавие „Валутният риск в икономиката: теоретични и практико-приложни измерения“ (2018). Той е в обем от 379 страници стандартен текст, който е структуриран по следния начин: списъци на фигури, таблици и съкращения, въведение, 12 глави, заключение, библиография и приложения. Формулирането на заглавието на монографията предполага изследване на проблем в научно-теоретичен и приложен аспекти. Качествените аспекти на нейната съдържателна част са показателни за комплексното познаване от страна на кандидата на специализираната литература и научните постижения в областта, на законовата база



и регулатиците. Хабилитационният труд разглежда валутния риск като взаимообвързан с останалите видове риск, а следователно и с всестранната проблематика за управление на риска в икономиката като съществен ключов фактор и предпоставка за устойчиво и стабилно икономическо развитие.

Научно-приложните и научно-методологически постижения на кандидата в монографичното изследване могат да се обобщят в **следните няколко направления:**

Първо, разгледаните теоретични въпроси на валутния риск могат да се отнесат към допълването на теоретичните рамки на изследванията в тази сфера. Приносният характер на опита в дискусационен ракурс (с цитиране или кратко упоменаване на водещи автори да се представят отделни становища на изследователи) би бил по-ясно изразен ако авторът дискусционно разглежда отделни становища на изследователите с техните аргументи, анализира възгледите в контекста на финансовата наука (с които е видно, че е запознат), проследи тяхната еволюция под влияние на развитието на научното познание, процесите на глобализация, финансово-икономическите кризи и други фактори и на тази база открии по-категорично собствената си позиция. Това е относимо както към прегледа на изследванията по въпросите за валутния риск и очертаването на понятийния апарат (схематично представен посредством систематизирани дефиниции за валутен риск според класификации по различни критерии), така и до другите части на монографичното изследване.

Второ, приложеният методологически подход за представяне на регулирането на валутния риск представлява систематизация на наднационални регуляции, Европейско законодателство и национално законодателство, като са очертани също така и определени вътрешноfirmени правила. Този подход на изследване е в основата на разглеждането на макроикономическия, секторния и микроикономическия валутен риск, които на свой ред са задълбочено осмислени и визията на автора по отношение на техните специфични проявления и тенденции (за макроикономическия валутен риск) заслужава специално внимание. Логиката на изследването води до посочване на методическите аспекти на идентифицирането, измерването и мониторинга на валутния риск и до очертаване на техниките за неговото хеджиране.

Трето, проследено е еволюционното развитие на валутната система в Европа и са посочени актуални проблеми пред Европейския паричен съюз. Задълбочено и ретроспективно са изследвани валутния риск и валутната система в нашата страна от Освобождението до наши дни, като е представена авторовата теза за възможни варианти за валутнокурсовия режим и валутния риск в България. В тази своя част изследването съдържа критично оценяване, но не и на фона на пълното разкриване на взаимовръзки на очертаните варианти с проявилите се цикли в развитието на икономиката, с промените във външната макро- и вътрешната секторна среда, което предполага обосновани предложения на икономически политики през призмата на факторните въздействия и причинно-следствените връзки с фундаментални фактори, въздействащи върху процесите на интеграция в международното икономическо пространство и в частност на ЕС като интеграционно обединение.

2. Оценка на приносите в представени за конкурса публикации, извън хабилитационния труд, които са направени след назначаването на академичната длъжност „гл. асистент“



Приносите в научните публикации на кандидата извън хабилитационния труд могат да се групират в **три взаимносързани изследователски области:**

Първо, изследвани са концептуални основи и организационни практики на външно-търговските взаимоотношения на България. Важни акценти в това направление са: анализа на външната търговия след 1989 год. и появилите се нови възможности в нейното развитие; предизвикателствата пред експортната политика на нашата страна в контекста на присъединяването към ЕС, свързани с проблемни аспекти като обвързване на тенденциите с рисковете и потребността от експортно застраховане; предимствата и недостатъците на общата търговска политика на ЕС на фона на новите реалности пред световната икономика; иновациите като съществени за корпоративното управление и отражението им върху външната търговия; въздействието на валутнокурсовите колебания при формите на плащания в международната търговия. (IV-1, 2 ;V-2, 4, 5, 7, 9).

Второ, методически инструментариум за анализ и оценка на финансовите измерения и практики. Предмет на изследване са: усвояването и контрола на средствата от европейските фондове; финансовите инструменти на кохезионната политика; параметрите на спецификата и динамиката на бюджетната политика на ЕС; промените в Европейския паричен съюз и перспективите пред валутата на нашата страна; условията и факторите за преодоляването на финансовата криза от страните-членки на Европейския икономически и паричен съюз; глобалните икономически рискове и въздействието на глобалните финансови и икономически кризи в периода 2003-2013 година върху макроикономиката на България. (V-1, 6, 8, 10, 11, 14; VI-2,).

Трето, теоретико-приложни проблеми предимно на корпоративния мениджмънт. Тук се включват въздействието на преките чуждестранни инвестиции, управлението на финансовия риск, факторинга при малките и средни предприятия. (V – 3, 12, 13,15; VI-1).

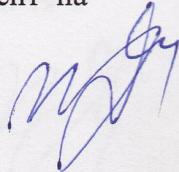
3. Цитирания на кандидата от други автори

За участие в конкурса д-р Николова е представила цитирания от български автори на 2 броя свои публикации. Цитиранията на тези публикации са общо 5 и според вида на труда са, както следва: в реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни – 1; в индексирани и реферирани издания – 3; в монографии и колективни томове с научно рецензиране – 1.

Всички цитирания са в публикации в специализирана научна литература. Позоваванията са от български учени, работещи в научната област – предмет на конкурса за доцент.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

В периода 2013-2015 година д-р Николова участва в три проекта, които са по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и техните резултати са практически реализирани: BG051PO001-3.1.07-0037-C0001 Подобряване на качеството на дистанционното обучение на центъра за дигитационно и електронно обучение на НБУ; BG051PO001-3.1.07-0039 „Висшето образование по икономика-фундамент на



икономиката на знанието” Департамент „Икономика” на НБУ; BG051PO001-3.3.07-0002 Студентки практики.

III. Учебна и преподавателска дейност

Д-р Иrena Николова изнася лекционни курсове в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ на НБУ, които са в сферата на управлението на валутния рисък, финансирането на международната търговия, международната икономика и в частност на международните финанси, международния финансов мениджмънт, политики на ЕС, Европейски паричен съюз, икономика на ЕС, икономика на прехода, европейската интеграция, външнотърговска политика и други. Тя се включва в провеждането на съвместните програми с University of Sheffield, International Faculty, CITY College. Учебната ѝ заетост значително превишаваща нормативната. За целите на учебния процес д-р Николова включва разработения от нея учебник по „Финансиране на международната търговия“ и други различни обучителни материали.

В учебната си дейност гл. ас. д-р Николова, активно използва електронната обучителна система „Мудъл“. Във всеки един от водените курсове въвежда електронни учебни материали, които актуализира всяка учебна година и прилага съвременни интерактивни средства и форми на обучение. Активно използва текущо многокомпонентно on-line оценяване и проявява активност в работата си със студенти.

Справката за резултатите от анкетните проучвания на мнението на студентите за равнището на преподаване показва средна оценка за кандидата 4,65 за аудиторни курсове, 4,76 за извънаудиторни курсове и 4,80 за курсовете по съвместната програма на НБУ с Университета от Шефийлд /при максимална оценка 5,00/.

IV. Административна и обществена дейност

От 2009 год. до септември 2017 год. д-р Николова е програмен директор и програмен консултант на бакалавърски програми в дистанционна форма на обучение, директор на магистърска програма „Международен бизнес“. В периода 2007-2012 год. е департаментен координатор по програма „Еразъм“ на Департамент „Икономика и бизнес администрация“.

Активно участва в организирането на студентски семинар по сигурност /2018/, и в организирането на конференции /2017 и 2015 година/.

Като член на Програмния и Департаментен съвети, а също и на Факултетния съвет на ФДЕНО участва активно в заседанията, а също така в семинарите за усъвършенстване предимно на магистърска програма „Международен бизнес“ и при периодичното актуализиране на други програми в Департамент „Икономика“.

Иrena Николова членува в редица национални и международни организации и асоциации в нейното професионално направление. Тя е рецензент в списание International Journal of Economic of Science.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам д-р Николова от 2010 година. Личните ми впечатления са, че тя е



методична, отговорна и инициативна в работата си. Ползва се с добро име между студентите.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Намирам за целесъобразно натрупаният академичен опит и научен потенциал на д-р Николова в бъдеще да се насочат към публикационна дейност, която да е по-активно ориентирана към фундаментални проблеми и представителни международни форуми, което е предпоставка за нейната бъдеща разпознаваемост като изследовател извън границите на нашата страна и публичен интерес към нейните постижения.

Заключение

Цялостната научноизследователска, учебно-преподавателска дейност, научно-приложните приноси и отзивът, който те са намерили в научната литература са основание да считам, че гл.ас.д-р Николова отговаря на изискванията на чл.24 и чл.27 от ЗРАСРБ и чл.53 и чл.57а от ППЗРАСРБ, както и на Наредбата за развитие на академичен състав на Нов български университет за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Предлагам на уважаемите членове на Научното жури по конкурса да предложат на Академичния съвет на НБУ да вземе решение за избор на гл.ас. д-р Иrena Петрова Николова за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 3., „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. Икономика (световно стопанство и международни икономически отношения-международнни финанси и международна търговия).

04.08.2020 г.

Изготвил рецензията:

/проф. д-р Ivanka Daneva/